

FINANSINIŲ
NUSIKALTIMŲ TYRIMO
TARNYBOS VEIKLA
PINIGŲ PLOVIMO IR
TERORISTŲ
FINANSAVIMO
PREVENCIJOS SRITYJE

2014 metai

TURINYS

APIE FNTT – MISIJA IR STRUKTŪRA	3
TARNYBOS PADALINYS, ATSAKINGAS UŽ PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJĄ	4
VEIKLA PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJOS SRITYJE	6
VEIKLOS STATISTINIAI RODIKLIAI	7
BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS VALSTYBĖS INSTITUCIJOMIS	10
ANALITINIS DARBAS	13
TEISĖKŪRA	15
PASIRUOŠIMAS EURO ĮVEDIMUI	16
EGMONTO GRUPĖ	18
SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA	19
VEIKLA TARPTAUTINIŲ SANKCIJŲ ĮGYVENDINIMO SRITYJE	21
NACIONALINIS RIZIKOS VERTINIMAS	22
MOKYMAI	23
INVESTICINIS PROJEKTAS	24

Šioje ataskaitoje pristatoma Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) vienos iš esminių veiklos kryptių – pinigų plovimo prevencijos 2014 metų rezultatai.

Pinigų plovimo prevencijos ataskaitoje pateikiami esminiai Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pakeitimai, kurie buvo parengti FNTT iniciatyva. Minėto įstatymo pakeitimai buvo parengti įgyvendinant *MONEYVAL* komiteto ekspertų ir *FATF* rekomendacijas. 2014 metais FNTT parengė ir kitus įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, kurie atitinka naujausius tarptautinius standartus ir sumažina už pinigų plovimo prevenciją atsakingų subjektų administracinę naštą.

FNTT parengta 2014 metų pinigų plovimo prevencijos ataskaita – paskutinioji, kurioje pateikiami statistiniai duomenys nacionaline valiuta – litais. 2014 metais FNTT buvo viena iš Lietuvos institucijų, dalyvaujančių identifikuojant rizikas vartotojų apsaugai ir saugumui euro įvedimo laikotarpiu ir jas mažinant, ir įtraukta į Rizikų vartotojų apsaugai ir saugumui euro įvedimo Lietuvoje laikotarpiu koordinavimo planą įgyvendinančių institucijų sąrašą. Šiame dokumente galima susipažinti su priemonėmis, kuriomis buvo rekomenduota maksimaliai sumažinti pinigų plovimo grėsmes euro įvedimo laikotarpiu.

2014 metų pinigų plovimo prevencijos ataskaitoje pateikiami veiklos statistiniai rodikliai, pastaraisiais metais stebimos tendencijos ir būdingiausios bei aktualiausios nusikalstamos tipologijos.

APIE FNTT – MISIJA/STRUKTŪRA

Tarnyba yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai atskaitinga valstybės teisėsaugos įstaiga, kurios paskirtis – vykdyti nusikaltimų, kitų finansų sistemos teisės pažeidimų ir su jais susijusių nusikaltimų, kitų teisės pažeidimų atskleidimą bei tyrimą. Tarnybos tikslas – tobulinant veiklos metodus mažinti finansinių nusikaltimų neigiamą poveikį valstybės finansams.

Prioritetinis Tarnybos dėmesys skiriamas nusikalstamų veikų, susijusių su pinigų plovimu, PVM grobstymu, Europos Sąjungos ir kitų užsienio valstybių finansinės paramos lėšų neteisėtu gavimu ir panaudojimu, atskleidimui, tyrimui ir prevencijai. Šios nusikalstamos veikos daro itin didelę žalą valstybės biudžetui ir formuoja neigiamą šalies įvaizdį.

Tarnybos veiklą reglamentuoja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymas, nustatantis veiklos principus, teisinį pagrindą, uždavinius ir funkcijas, veiklos kontrolę, tarpinstitucinio bendradarbiavimo pagrindus, darbuotojų įgaliojimus, teises, pareigas, atsakomybę, finansavimą ir kitus klausimus.

Tarnybos veikla grindžiama teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, lygybės prieš įstatymus, taip pat veiklos viešumo ir konfidencialumo, asmeninės iniciatyvos ir tarnybinės drausmės derinimo principais.

Tarnybos uždaviniai:

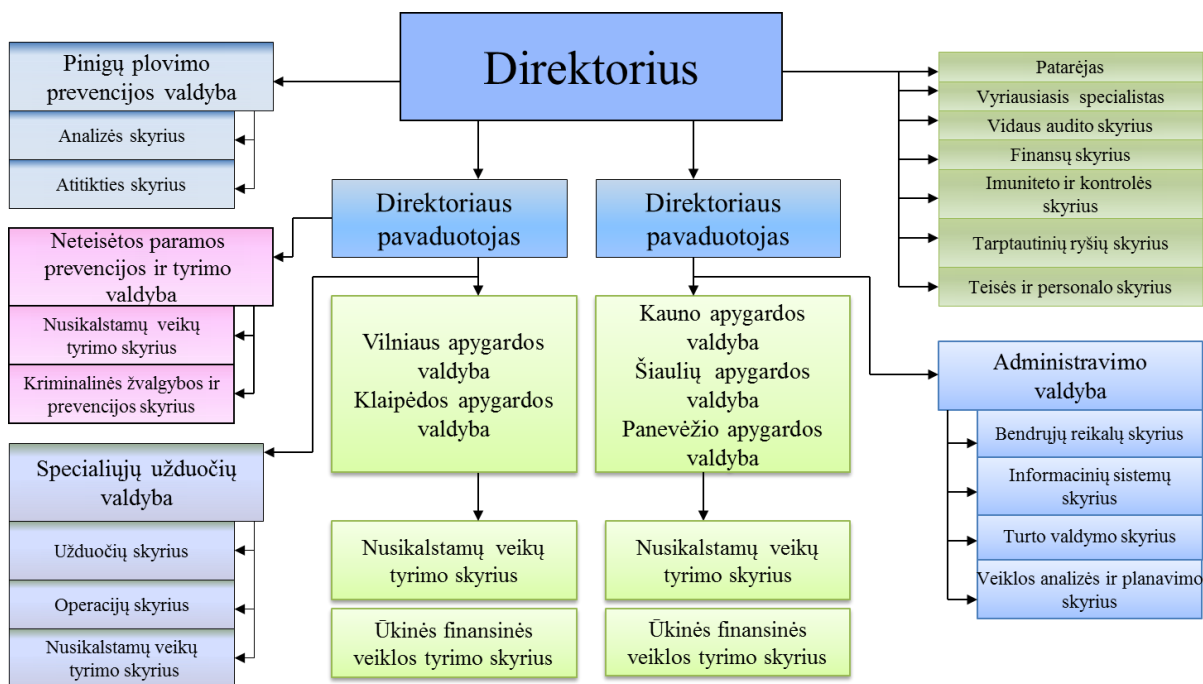
- 1) apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio;
- 2) užtikrinti nusikalstamų veikų bei kitų teisės pažeidimų, susijusių su Europos Sąjungos ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu, atskleidimą ir tyrimą;
- 3) atskleisti ir tirti nusikaltimus, kitus teisės pažeidimus finansų sistemai bei su jais susijusius nusikaltimus ir kitus teisės pažeidimus;
- 4) vykdyti nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų finansų sistemai bei su jais susijusių teisės pažeidimų prevenciją;
- 5) vykdyti kituose įstatymuose Tarnybai nustatytus kitus uždavinius.

Institucijos strateginis tikslas yra tobulinti veiklos metodus, kovojant su nusikalstamomis veikomis valstybės finansų sistemai. Šis tikslas įgyvendinamas vykdant kriminalinės žvalgybos priemones; atskleidžiant nusikalstamas veikas finansų sistemai ir atliekant jų ikiteisminį tyrimą; vykdant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, Europos Sąjungos (ES)

finansinių interesų apsaugą; atliekant objektų ūkinės finansinės veiklos tyrimus; vykdant nusikalstamų veikų finansų sistemai prevenciją ir priemones, leidžiančias išieškoti nuslėptus mokesčius, ir siekiant, kad ši veikla turėtų kuo didesnę įtaką realioms įplaukoms į valstybės biudžetą.

TARNYBOS STRUKTŪRA

VIENAS IŠ PRIORITETŲ – PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJA

Tarnyba yra pagrindinė institucija, koordinuojanti pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.

Tinkamas pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimas yra viena iš prioritetinių Tarnybos veiklos sričių.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymu (toliau – PPTFPĮ), Tarnyba renka ir registruoja įstatyme nurodytą informaciją apie kliento pinigines operacijas ir sandorius ir apie klientą, atliekantį šias operacijas ir sandorius, Vyriausybės nustatyta tvarka teikia teisėsaugos ir kitoms valstybės institucijoms apie tai informaciją, atlieka ikiteisminį tyrimą dėl nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo, bendradarbiauja ir keičiasi informacija su užsienio valstybių institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis, įgyvendinančiomis

pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonės, vykdo kitas Įstatyme nustatytas funkcijas.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. 1V-949 nuo 2013 m. gruodžio 1 d. FNTT sudėtyje įsteigtas specializuotas padalinys – Pinigų plovimo prevencijos valdyba, kuriai pavesta įgyvendinti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonės.

TARNYBOS PADALINYS, ATSAKINGAS UŽ PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJĄ

Pinigų plovimo prevencijos valdyba, įgyvendindama pavestus uždavinius, atlieka tokias funkcijas:

- įgyvendina prevencines priemones, užkertančias kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui ir padedančias atskleisti šios srities nusikalstamas veikas bei kitus teisės pažeidimus;
- renka ir registruoja informaciją, susijusią su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, ir teikia pasiūlymus institucijoms dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo sistemos tobulinimo;
- renka duomenis apie asmens ir su juo susijusių kitų fizinių ir juridinių asmenų turta, sandorius ir finansines operacijas, turto buvimo vietą, ieškodama turto, kuris galėjo būti įgytas nusikalstamu ar neteisėtu būdu, kad jis galėtų būti panaudotas civiliniam ieškiniui ar turto konfiskavimui užtikrinti;
- atlieka finansų įstaigų ir kitų subjektų veiklos priežiūrą, teikia jiems metodinę pagalbą ir informaciją apie galimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo bei įtartinų ar neįprastų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus, rengia nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui.

Pagal Tarnybos direktoriaus patvirtintus nuostatus Pinigų plovimo prevencijos valdyba taip pat apibendrina įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, vidaus reikalų ministro įsakymų bei kitų teisės aktų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, taikymo praktiką, ruošia pasiūlymus dėl jų pakeitimo, papildymo. Pagal kompetenciją Valdyba bendradarbiauja ir keičiasi informacija tiek su užsienio valstybių finansinės žvalgybos padaliniais ar tarptautinėmis organizacijomis, tiek su Lietuvos Respublikos teisėsaugos ir kitomis institucijomis. Pažymėtina, kad

Pinigų plovimo prevencijos valdybai suteikti įgaliojimai nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje.

VEIKLA PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS SRITYJE

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas nustato subjektus, įgaliotus vykdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones:

- 1) finansų įstaigos;
- 2) auditoriai;
- 3) draudimo įmonės, vykdančios gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmonės, vykdančios su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą;
- 4) antstoliai ar teisę atlikti antstolių veiksmus turintys asmenys;
- 5) buhalterinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančios įmonės;
- 6) notarai ir teisę atlikti notarius veiksmus turintys asmenys, taip pat advokatai ir advokatų padėjėjai;
- 7) patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai;
- 8) asmenys, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą nekilnojamaisiais daiktais, brangakmeniais, tauriaisiais metalais, kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, antikvariniais daiktais ar kitu turtu, kurio vertė viršija 15 000 eurų ar atitinkamą sumą užsienio valiuta, jeigu atsiskaitoma grynaisiais pinigais;
- 9) azartinius lošimus organizuojančios bendrovės;
- 10) pašto paslaugų teikėjai, kurie teikia vidaus ir tarptautinio pašto perlaidų paslaugas;
- 11) uždaro tipo investicinės bendrovės.

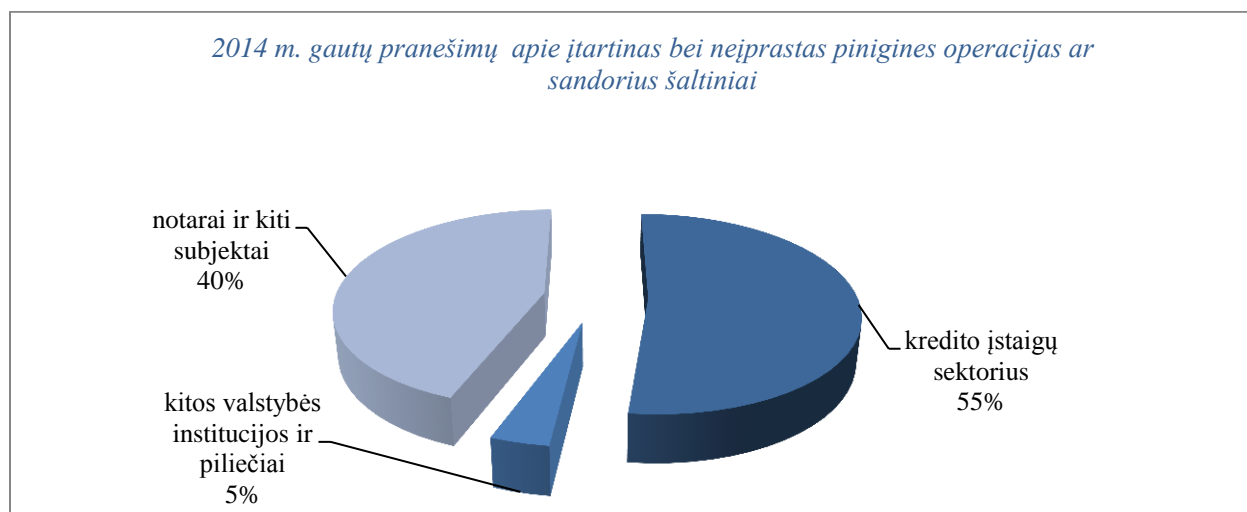
Viena iš pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių, įtvirtintų Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo įstatyme – finansų įstaigos privalo informuoti Tarnybą apie jų klientų atliekamas ar bandomas/ketinamas atlikti įtartinas pinigines operacijas. Vadovaujantis minėto įstatymo nuostatomis, komerciniai bankai ir kitos finansų įstaigos visais atvejais privalo vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų subjektų turimas žinias apie klientą, jo verslą ir rizikos pobūdį, prireikus – žinias apie lėšų šaltinį. Vykdydami minėtus

veiksmus, komerciniai bankai nustato klientams nebūdingas, neįprastas ar įtartinas pinigines operacijas ir, kaip reikalauja įstatymas, nedelsdami informuoja Tarnybą.

VEIKLOS STATISTINIAI RODIKLIAI

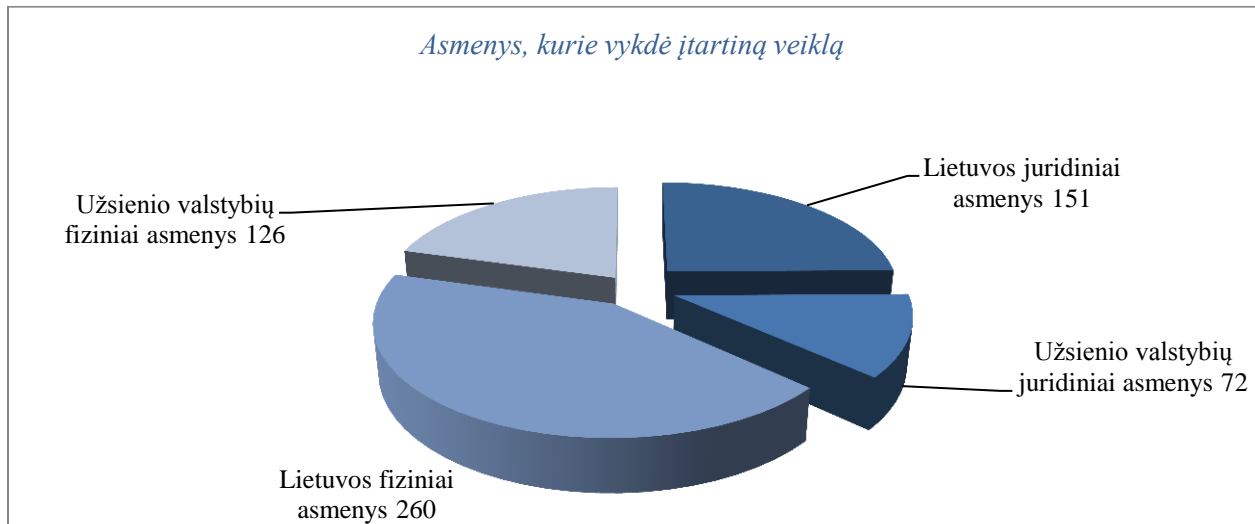
2014 m. PPPV gauti 328 (2013 m. – 393) pranešimai apie įtartinas bei neįprastas pinigines operacijas ar sandorius (toliau – *suspicious transaction report, STR*). Daugiau nei pusė jų – 55 proc. (179 STR pranešimai (2013 – 204) gauti iš kredito įstaigų sektoriaus. Iš kitų valstybės institucijų ir piliečių gauta 17 pranešimų, likę pranešimai gauti iš notarų ir kitų subjektų.

Sumažėjęs, lyginant su 2013 m., pranešimų apie įtartinas ar neįprastas pinigines operacijas ar sandorius skaičius sietinas su kritusiu *Western Union* pranešimų skaičiumi. 2014 m. iš *Western Union* gauti 52 pranešimai, o 2013 m. – 117.

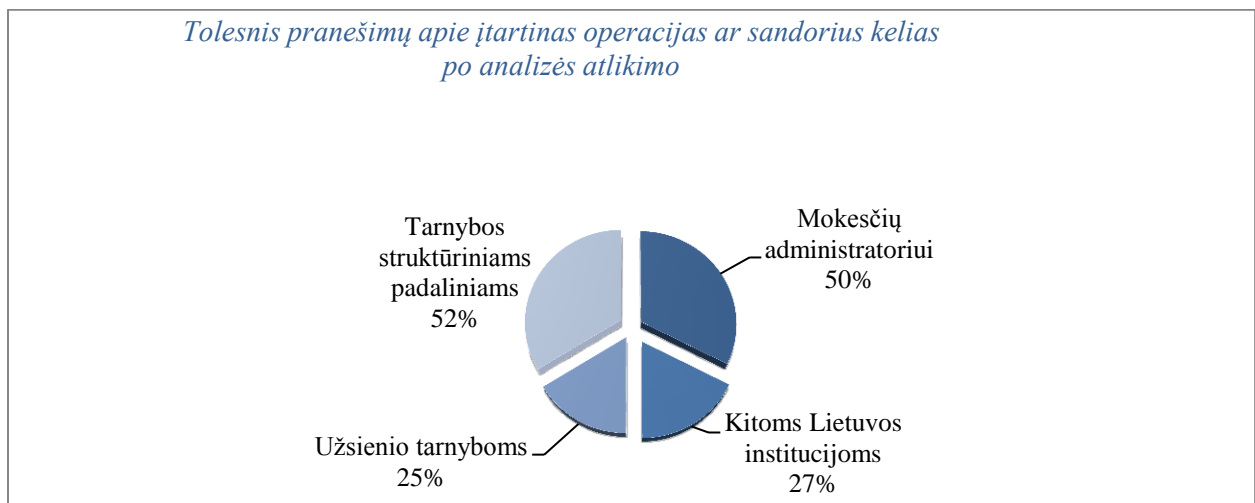
Pranešimuose figūruoja daugiausia Lietuvos piliečiai bei įmonės (260 fizinių ir 151 juridinis asmuo). Taip pat pranešimuose figūruoja 126 fiziniai ir 72 juridiniai asmenys iš užsienio. Daugiausia STR pranešimuose figūruojančių užsienio subjektų yra iš Latvijos, Rusijos, Didžiosios Britanijos, Estijos, Baltarusijos, Ukrainos, Kipro, Lenkijos, Kazachstano, Tadžikistano ir kt.

Bendrai visų gautų STR pranešimų pagrindu tolesniam patikrinimui FNTT padaliniais bei kitoms valstybės ir užsienio institucijoms išsiųsti 154 pranešimai (2013m. – 150 pranešimų).

Atlikus analizę, į FNTT apygardų valdybas tolesniam informacijos patikrinimui PPPV išsiuntė 52 (2013 m. – 65) pranešimus dėl įtartinos ar neįprastos finansinės veiklos, gautus STR pagrindu. Į kitas institucijas tolesniam tyrimui/patikrinimui išsiųsti 77 pranešimai (2013 – 78 pranešimai) (iš jų mokesčių administratoriui – 50, kitoms valstybės institucijoms – 27). Užsienio tarnyboms išsiųsti 25 pranešimai (2013 m. – 11 pranešimų) dėl įtartinos užsienio fizinių ir juridinių asmenų finansinės veiklos.

Pagrindiniai pranešimų, išsiųstų 2014 m. į apygardų valdybas, pranešimų tipai

Pranešimo tipas	Pranešimų sk.	Fizinių asmenų sk.	Juridinių asmenų sk.	Suma Lt
Sukčiavimo požymiai	12	10	13	7 718 044 Lt
Piniginių lėšų gryninimas iš bankomatų	12	14	12	17 541 714 Lt
Piniginių lėšų įnešimas grynais	4	6	4	20 971 719 Lt
Valiutos keitimas	2	5		232 164 249 Lt
Įtartini pirkimo–pardavimo, dovanojimo sandoriai	2	4	2	2 000 000 Lt
Tranzitiniai pervedimai, naudojantis LR įmonėmis ir sąskaitomis	9	12	14	35 486 086 Lt
Paskolos	9	12	20	14 835 589 Lt
Parama	2	2	3	1 781 250 Lt

Analizės metu pagal PPTFPI 14 str. sustabdyta lėšų už daugiau nei 21 mln. litų, iš jų vėliau laikinasis nuosavybės teisių apribojimas BPK tvarka pritaikytas daugiau nei 17 mln. litų.

Išsiųstų pranešimų dėl įtartinės ar neįprastos finansinės veiklos pagrindu FNNTT padaliniai pradėjo 18 ikiteisminių tyrimų, iš kurių 13 pagal LR BK 216 str. (*Nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimas*). Iš viso FNNTT padaliniai pradėjo 24 ikiteisminius tyrimus pagal BK 216 str.

Be to, pagal PPPV pranešimus apygardų valdybos pradėjo tyrimus pagal LR BK 202 str. (*Neteisėtas vertimasis ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla*), 183 str. (*Turto pasisavinimas*), 199 str. (*Kontrabanda*), 182 str. (*Sukčiavimas*), 203 str. (*Neteisėta juridinio asmens veikla*), 222 str. (*Apgaulingas apskaitos tvarkymas*), 300 str. (*Dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu*) ir 184 str. (*Turto iššvaistymas*).

BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS VALSTYBĖS INSTITUCIJOMIS

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Tarnyba, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, Lietuvos bankas, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lošimų priežiūros tarnyba prie Finansų ministerijos, Notarų rūmai, Auditorių rūmai, Lietuvos antstolių rūmai, Lietuvos prabavimo rūmai ir Lietuvos advokatūra yra institucijos, pagal kompetenciją atsakingos už Lietuvoje vykdomą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją.

Šiuo metu veiklą vykdo Ministro Pirmininko 2013-05-02 potvarkiu Nr. 154 sudaryta darbo grupė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos veiklai koordinuoti.

Darbo grupei, kuriai vadovauja vidaus reikalų viceministras, yra pavesta koordinuoti valstybės institucijų, finansų įstaigų ir kitų subjektų bendradarbiavimą įgyvendinant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, teikti už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją atsakingoms institucijoms pasiūlymus dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos sistemos tobulinimo, apibendrinti nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo būdus, rengti ir teikti pasiūlymus dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių, dėl atitinkamų teisės aktų tobulinimo suinteresuotoms valstybės institucijoms, finansų įstaigoms bei kitiems subjektams. Darbo grupės posėdžių metu svarstomi einamieji klausimai, koordinuojama institucijų veikla šalies bei tarptautiniu mastu, aptariamos aktualios problemos tarptautinių sankcijų įgyvendinimo srityje.

2014 m. įvyko vienas darbo grupės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos veiklai koordinuoti, susitikimas, kuriame buvo aptarti šie klausimai:

1. Pasiruošimas Europos Tarybos Ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų kovai su pinigų plovimu bei teroristų finansavimu (*Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering and Terrorist Financing Measures, MONEYVAL*), pažangos ataskaitos svarstymui Strasbūre balandžio mėn.
2. Nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo atlikimo būtinybė ir problematika.
3. Kiti aktualūs grupės nariams klausimai.

Nuo 2007 metų, kai buvo įsteigtas **Kriminalinės informacijos analizės centras (KIAC)**, nuolatos veikia tarpinstitucinė darbo grupė, kurios paskirtis – plėtoti bendradarbiavimą analizuojant būtent KIAC veikloje dalyvaujančių institucijų surinktą informaciją, susijusią su įvairiomis nusikalstamomis veikomis ir su socialinėmis, teisinėmis, ekonominėmis ir kitomis nusikaltimų bei pažeidimų priežastimis ir jas lemiančiais veiksniais. Remdamasis informacijos analize, KIAC gali teikti rekomendacijas dėl žvalgybinės ir ikiteisminio tyrimo veiklos prioritetinių tendencijų.

2010 metais Tarnybos direktoriaus ir Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko sprendimu buvo įsteigtas **Rizikos analizės centras (RAC)**. Šalių vadovų įsakymais buvo paskirti Tarnybos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai, pagal savo kompetenciją atliekantys informacijos analizę, mokesčių administravimą, pažeidimų tyrimą, vykdamys operatyvinę veiklą ir ikiteisminį tyrimą. Pasitelkdamos Šalių paskirtus pareigūnus, RAC Šalys gali viena iš kitos gauti informaciją, reikalingą Centro užduotims vykdyti ir funkcijoms atlikti. Pagrindiniai RAC tikslai:

- analizuoti turimą informaciją apie mokesčių srities pažeidimus ir nusikalstamas veikas finansų sistemai bei ja keistis, siekiant nustatyti valstybės finansų sistemai ir mokesčių surinkimui kylančias grėsmes;
- organizuoti ir įgyvendinti tikslines priemones užkardant, atskleidžiant ir tiriant mokesčių įstatymų pažeidimus arba nusikaltimus, priskiriamus Šalių kompetencijai.

RAC įgyvendina savo tikslus stebėdamas ir analizuodamas įvairių ekonominės veiklos sričių padėtį, siekdamas nustatyti pokyčius, tendencijas ir juos sukeliančias priežastis, kiek tai susiję su galimais mokesčių įstatymų pažeidimais arba nusikaltimais finansų sistemai. Nustatęs mokesčių slėpimo atvejus arba asmenis, kurių veikla turi nusikalstamos veiklos požymių, RAC informuoja tą šalį, kurios kompetencijai priskirtas atitinkamas tyrimas; teikia pasiūlymus atitinkamai Šaliai / Šalims dėl prioritetinių veiklos kryptių; vertina ir apibendrina Centro veiklos rezultatus; pagal kompetenciją atlieka tolesnį tyrimą, atsižvelgdamas į nustatytus faktus, ir teikia pasiūlymus dėl Šalių duomenų bazių naudojimo gerinimo.

Remiantis vertinimo metu gauta informacija, Tarnyba pradeda finansų tyrimus, kai iš Valstybinės mokesčių inspekcijos gauna pranešimus apie pažeidimus. 2014 m. bendradarbiaujant per RAC, PPPV koordinavo medžiagų apie įtartinas pinigines operacijas pateikimą VMI.

2014 m. toliau vyko bendradarbiavimas su Valstybine mokesčių inspekcija, kuris analizės klausimais buvo organizuojamas RAC platformos pagrindu. 2014 buvo organizuota 16 (2013 m. – 32) susitikimų. 2014 m. PPPV į VMI perdavė 50 (2013 m. – 51) medžiagų dėl galimų mokestinių pažeidimų. Siekiant gerinti bendradarbiavimą, PPPV ir VMI yra paskirti kontaktiniai pareigūnai, kurie tiesiogiai bendrauja atliekamų tyrimų klausimais.

2014 m. pastebimai sumažėjo iš policijos įstaigų gautų paklausimų skaičius. Iš policijos padalinių gauti 28 (2013 m. – 49) paklausimai dėl informacijos pateikimo. PPPV policijos padaliniais pagal kompetenciją perdavė 13 (2013 m. – 14) medžiagų dėl galimų nusikalstamų veikų.

Iš viso PPPV 2014 m. kitoms valstybės institucijoms tolesniam tyrimui perdavė 77 (2013 m. – 78) medžiagas. Atitinkamai gauta 80 (2013 m. – 72) paklausimų dėl turimos informacijos pateikimo.

Išsiųsta pranešimų dėl galimų nusikalstamų veikų ar kitokių pažeidimų, 2012 – 2014 m.

Institucijos	2014 m.	2013 m.	2012 m.
Policijos departamentas (ir komisariatai), LKPB	13	14	12
Valstybės saugumo departamentas	10	6	5
Valstybinė mokesčių inspekcija	50	51	36
Muitinės kriminalinė tarnyba	4	5	1
Kitos	0	5	0
IŠ VISO	77	78	54

Gauta paklausimų dėl informacijos pateikimo, 2012 – 2014 m.

Institucijos	2014 m.	2013 m.	2012 m.
Policijos departamentas (ir padaliniai), LKPB	28	49	67
Valstybės saugumo departamentas	20	9	9
Specialiųjų tyrimų tarnyba	7	6	1
Valstybinė mokesčių inspekcija	9	6	12
Muitinė	6	6	2
Kitos	10	1	1
IŠ VISO	80	77	92

ANALITINIS DARBAS

2014 metais stebimos tokios tendencijos:

Fiktyvios įmonės ir įtartinos grynųjų pinigų operacijos

Kaip ir kiekvienais metais, atliekant finansinių operacijų analizę, nustatyta nemažai Lietuvos įmonių, kurių atstovai grynino stambias pinigų sumas iš savo sąskaitų. Nustatyta, kad tokios įmonės dažniausiai būna naujai įsteigtos arba pasikeitę savininkai, jose dirba tik vienas ar keli darbuotojai, kurie neretai būna teisti, tokių įmonių veikla neaiški. Pinigus į tokių įmonių sąskaitas dažniausiai perveda įvairios LR įmonės, iš karto po pavedimo pinigai išgryninami. Pastebima, kad daugumas gryninimų atliekami naudojantis Lietuvoje veikiančiais bankomatais.

Užsienio bendrovių, registruotų lengvatinio apmokestinimo zonose, sąskaitose vykdomos tranzito ir kitokios piniginės operacijos

Šiuo metu Lietuvos kredito įstaigose sąskaitas turi daugiau nei 1300 juridinių asmenų, kurie įregistruoti valstybėse arba zonose, kurioje veiklos nevykdo, neturi tikrojo valdymo organo arba vadovavimo ir nemoka mokesčių. Valdyba skiria padidintą dėmesį šių įmonių veiklos kontrolei.

Socialinės inžinerijos sukčiavimas

Socialinės inžinerijos sukčiavimo (*social engineering*) būdas pasireiškia psichologiniu manipuliavimu ir įtaigos naudojimu, siekiant įtikinti auką atlikti tam tikrus veiksmus. Pasitikėdamas ir neabejodamas sukčiautojais, asmuo jiems atskleidžia konfidencialią informaciją ar atlieka sukčiautojų prašomus veiksmus (pvz., pervesti pinigines lėšas).

Bankuose yra atidaromos neseniai užregistruotų Lietuvos įmonių sąskaitos, kuriose nevyksta jokių reikšmingų piniginių operacijų, atsiskaitymų, susijusių su verslo veikla, neatliekami mokėjimo pavedimai darbuotojams ir kt. Įmonės įprastai neturi darbuotojų, o įmonių vadovai, atidarantys sąskaitas bankuose, neretai būna jauno amžiaus asmenys ar užsieniečiai.

Netrukus sąskaita iš užsienio būna kredituojama stambia pinigų suma (vienkartinis pavedimas užsienio valiuta gali viršyti 1 mln. Lt), kurią tokios įmonės tuojau pat stengiasi pervesti vėlgi į užsienį. Kiekvienu atveju, įvykus tokioms piniginėms operacijoms, anksčiau ar vėliau Lietuvos kredito įstaigos gauna SWIFT pranešimus iš bankų siuntėjų apie tai, kad pavedimai buvo neteisėti.

Tarnybos pradėti tyrimai rodo, kad susiduriama su schemomis, kai nusikalstamos grupuotės sukčiaudamos priverčia užsienio bendroves atlikti stambių pinigų sumų pavedimus į Lietuvoje įsteigtos įmonės sąskaitas, iš kurių lėšos toliau legalizuojamos per įvairiose Europos valstybėse sukurtą fiktyvių įmonių tinklą.

Pinigų perlaidų sistemų panaudojimas ir pinigų kurjerių („Money mules“) tipologijos

Toliau gaunami pranešimai iš pinigų perlaidų sistemos „Western Union“ apie asmenis, gaunančius ar siunčiančius lėšas per pinigų perlaidų sistemas. Atlikus analizę nustatyta, kad piniginių lėšų kilmė – dažniausiai ne ES valstybės, o juos vėliau išgrynina tiek Lietuvos piliečiai, tiek užsieniečiai.

Pažymėtina, kad analizuoti atvejai dažnai yra susiję su vadinamąja pinigų kurjerių tipologija, kai nusikalstamą veiklą vykdantys asmenys susiranda ir nusamdo žmones piniginėms operacijoms atlikti. Dažnėja atveju, kai piniginius pervedimus atlieka arba perlaidas gauna Nigerijos piliečiai, todėl neatmetama galimybė, kad minėti asmenys gali būti susiję su nigeriečių vykdomomis sukčiavimo schemomis (angl. *fee fraud Nigerian scams*).

PVM karuselinis sukčiavimas

Šia nusikalstama veika dažniausiai bandoma išvengti įvairių mokesčių, sumažinti jų dydį. Klastojami prekių įvežimo, įsigijimo dokumentai, naudojamos lengvatinio apmokestinimo kompanijos, fiktyvių įmonių grandinė, atsiskaitoma už realiai nesuteiktas paslaugas/neparduotas prekes. Nusikaltėliams neteisėtai pakeitus prekių akcizinius kodus, išvengiama apmokestinimo, taikomas nulinis akcizo mokestis. Bendradarbiaujant su VMI, nustatytos bendrovės, kurios nevykdo realios ekonominės veiklos, o yra naudojamos kaip tarpininkės neteisėtai veiklai vykdyti ir sudaro sąlygas kitiems ES PVM mokėtojams išvengti PVM prievolių, suformuoti neteisėtą PVM ataskaitą kitose ES valstybėse narėse. Tokią informaciją PPPV perdavė Europolo bylos projektui MTIC.

TEISĖKŪRA

2014 m. gegužės 15 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė FNTT parengtą Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau – Įstatymo) 2, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 14¹ straipsniu įstatymą, kuris įsigaliojo tų pačių metų rugsėjo 1 d.

Įstatymo pakeitimu įgyvendintos *MONEYVAL* komiteto ekspertų ir *FATF* rekomendacijos:

- „įtartinos piniginės operacijos ar sandorio“ sąvoka, „teroristų finansavimo“ sąvoka pakeistos taip, kad atitiktų *FATF* reikalavimus; atsisakyta „įtartinos piniginės operacijos ar sandorio“ sąvokos;
- „politikoje dalyvaujančių fizinių asmenų“ ir „svarbių viešųjų pareigų“ sąvokos pakoreguotos taip, kad atitiktų *FATF* reikalavimus, kartu įtvirtinant, kad sustiprintas kliento tapatybės nustatymas yra visais atvejais taikomas politikoje dalyvaujantiems fiziniams asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje, o kitiems politikoje dalyvaujantiems fiziniams asmenims finansų įstaigos ir kiti subjektai gali nuspręsti sustiprinto kliento tapatybės nustatymo priemonių netaikyti, jei nėra Įstatyme nustatytų pagrindų;
- pratęstas įtartinos piniginės operacijos ar sandorio sustabdymo terminas nuo 5 iki 10 darbo dienų;
- Įstatymo 18 straipsnyje apibrėžus „grynujų pinigų“ sąvoką, šiame straipsnyje esantis reikalavimas deklaruoti grynuosius pinigus papildytas pareiga deklaruoti ir kitas mokėjimo priemones, tokias kaip kelionės čekiai ir pan.

- siekiant atitikti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos reikalavimus, kad kliento tapatybė turi būti nustatoma atliekant pinigines operacijas ar sandorius, kai suma yra lygi 15 000 eurų ar daugiau, buvo keisti Įstatymo 9 ir 17 straipsniai.

Priėmus šiuos Įstatymo pakeitimus buvo pašalinti Europos Tarybos *MONEYVAL* ekspertų nustatyti trūkumai.

Įgyvendinant Įstatymo pakeitimus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. gruodžio 3 d. nutarimais Nr. 1351 ir Nr. 1352 patvirtino PPPV parengtus ir su suinteresuotomis institucijomis suderintus aprašus bei taisykles:

- Kliento atliktų piniginių operacijų bei įtartinų piniginių operacijų ir sandorių registracijos žurnalų tvarkymo taisyklės;
- Įtartinų piniginių operacijų ar sandorių sustabdymo ir informacijos apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius pateikimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašą;
- Informacijos apie pinigines operacijas ar sandorius, kurių suma lygi arba viršija 15 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, pateikimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašą.

Minėti įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai įgyvendina anksčiau įvardytus ir kitus Įstatymo pakeitimus, mažinančius Įstatymo subjektams administracinę naštą. Įsigaliojus šiems pakeitimams, finansų įstaigos ir kiti subjektai privalo turėti (Įstatymo 19 str. 1 d.), bet nebeprivalo derinti su FNTT registracijos žurnalų pildymo ir administravimo tvarkų, taip pat panaikintos nuostatos dėl įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijų sąlyginių požymių derinimo.

Finansų įstaigoms ir kitiems subjektams išlieka prievolė informuoti FNTT apie paskirtą atsakingą darbuotoją, organizuojantį pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimą ir ryšių palaikymą su FNTT, kaip tai nustatyta Įstatymo 19 str. 2 d.

Taip pat, įgyvendinant Įstatymo 5 straipsnio 6 punktą, PPPV parengė dokumentą, kuris buvo patvirtintas 2014 m. gruodžio 5 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. V-240, t. y. įsigaliojo Pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijų sąrašas, kurį, vadovaujantis įstatymo pakeitimais, nuo šiol tvirtina FNTT, o ne Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Kriterijų sąrašė

yra penkiasdešimt kriterijų, klasifikuotų pagal kliento elgesį, vykdomų piniginių operacijų ar sandorių pobūdį, geografinį aspektą, taip pat pateikiamos galimos turto sąsajos su teroristų finansavimu.

PASIRUOŠIMAS EURO ĮVEDIMUI

2014 metais FNTT buvo viena iš Lietuvos institucijų, dalyvaujančių identifikuojant rizikas vartotojų apsaugai ir saugumui euro įvedimo laikotarpiu ir jas mažinant, ir įtraukta į Rizikų vartotojų apsaugai ir saugumui euro įvedimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu koordinavimo planą įgyvendinančių institucijų sąrašą.

FNTT, dalyvaudama VRM sudarytoje darbo grupėje dėl grėsmių, susijusių su vartotojų apsauga ir saugumu, pateikė nuomonę, kad euro įvedimo laikotarpiu ir prieš jį tikėtinas žymus valiutų konvertavimo bei grynujų pinigų įnešimo į sąskaitas operacijų skaičiaus padidėjimas. Neatmetama galimybė, kad minėtu laikotarpiu būtų bandoma atlikti pinigines operacijas su nusikalstamos ar neaiškios kilmės pinigėmis lėšomis. Valiutų konvertavimo bei grynujų pinigų įnešimo į sąskaitas operacijų pagausėjimas keltų riziką, kad finansų įstaigoms gali būti sudėtinga užtikrinti pakankamą nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną ir nuodugnią lėšų kilmės patikrą, kaip to reikalauja galiojantys pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojantys teisės aktai.

Siekdama mažinti įvardytas rizikas, FNTT išsiuntė rekomendacinius raštus Lietuvos bankams, kredito unijoms, turinčioms teisę atlikti valiutų keitimo operacijas, ir Lietuvos paštui. Raštuose buvo rekomenduojama:

1. Sustiprinti į fizinių asmenų sąskaitas įnešamų grynujų pinigų operacijų stebėseną, gaunant kiek įmanoma daugiau informacijos apie lėšų kilmę, atkreipiant dėmesį į fizinio asmens amžių, einamas pareigas, finansinę būklę (pvz.: kliento pajamos yra mažos, palyginti su jo finansinės veiklos apimtimi, ir objektyviai neatitinka šio kliento įnešamų grynujų pinigų masto).

2. Sustiprinti į juridinių asmenų sąskaitas įnešamų grynujų pinigų operacijų stebėseną, gaunant kiek įmanoma daugiau informacijos apie lėšų kilmę ir atkreipiant dėmesį į įmonės veiklos specifiką. Stebėti, ar įmonės neturi fiktyvumo požymių, t. y. ar jose vyksta piniginės operacijos, atsiskaitymai, susiję su verslo veikla, atliekami mokėjimo pavedimai darbuotojams ir kt. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad fiktyvios įmonės įprastai neturi darbuotojų, o įmonių vadovai, atidarantys sąskaitas bankuose, neretai būna jauno amžiaus asmenys, asocialūs asmenys ar užsieniečiai.

3. Svarstyti galimybes sumažinti Įstatymo 9 str. 1 d. 3 p. nustatytą ribą ir nustatyti kliento tapatybę prieš keičiant grynuosius pinigus, jeigu keičiama į kitas valiutas grynujų pinigų suma viršija 10 000 litų.

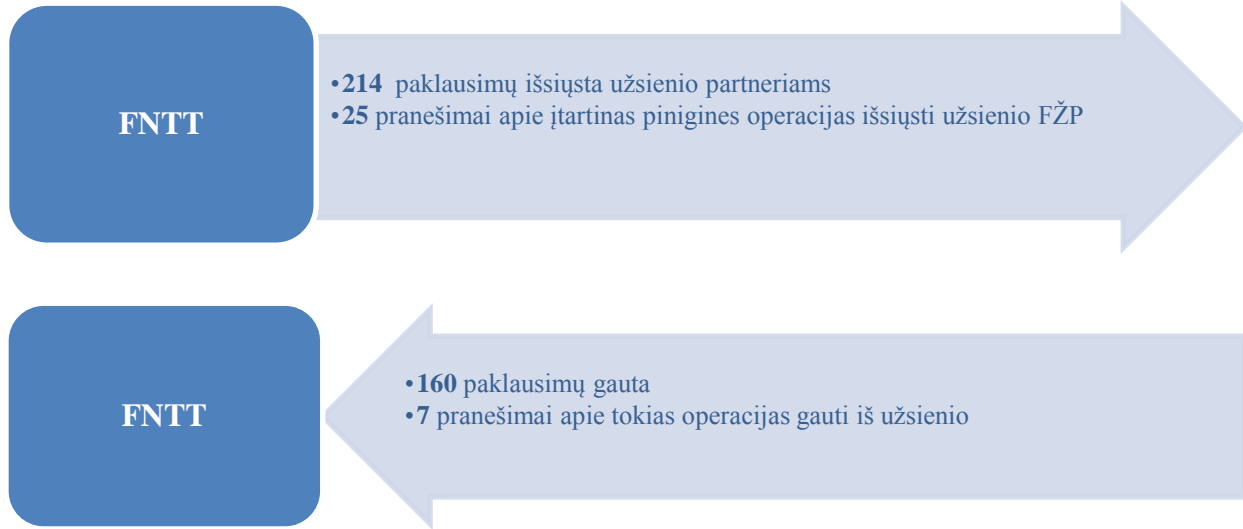
4. Tobulinti vidaus kontrolės procedūras, susijusias su klientų ir naudos gavėjų tapatybės nustatymu bei operatyviu informacijos teikimu FNTT. Pažymėtina, kad 2014 metais FNTT nuolat teikė metodinę pagalbą ir prireikus organizavo papildomus susitikimus su subjektų pinigų plovimo prevencijos padalinių darbuotojais, siekiant aptarti sustiprintų prevencijos priemonių įgyvendinimą euro įvedimo laikotarpiu.

EGMONTO GRUPĖ

Šalia kitų teisėsaugos dažnai naudojamų tarptautinio bendradarbiavimo mechanizmų (Interpolas, Europolas ir t. t.) verta išskirti Egmonto grupę, kuriai priklausančios įstaigos, įskaitant Tarnybą, turi tarptautinėje erdvėje žinomo finansinės žvalgybos padalinio (toliau – FŽP) statusą.

FŽP statusas kyla iš privalomų tarptautinių reikalavimų kiekvienoje valstybėje, atitinkančioje pasaulinius pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos standartus, įkurti nacionalinę centrinę instituciją, kaupiančią pranešimus apie įtartinas pinigines operacijas iš bankų ir kitų subjektų, analizuojančią juos, o surinktą informaciją apie galimą pinigų plovimą ir teroristų finansavimą perduodančią tolesniam tyrimui. Institucija gali būti arba nepriklausoma tarnyba, arba tarnyba prie vienos iš valstybės institucijų. Šiuo metu Egmonto grupėje (FŽP žvalgybinis keitimosi informacija tinklas) yra daugiau nei 130 narių iš viso pasaulio (po vieną tarnybą iš vienos valstybės ar jurisdikcijos).

2014 m. iš užsienio finansinės žvalgybos padalinių bei kitų užsienio tarnybų gauta 160 (2013 m. – 194) paklausimų, išsiųsta 214 (2013 m. – 297) paklausimų.

Į užsienio FŽP po atliktos analizės išsiųsti 25 (2013 m. – 11) pranešimai apie įtartinas pinigines operacijas, iš užsienio gauti 7 (2013 m. – 9) tokie pranešimai.

SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

Vykdydama pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūrą, 2014 m. PPPV atliko 21 subjekto patikrinimus.

Patikrintų subjektų skaičius ir jų pasiskirstymas pagal veiklos pobūdį:

- greitųjų kreditų bendrovės – 7;
- notarai – 4;
- įmonės, vykdančios prekybą transporto priemonėmis, kai atsiskaitoma grynaisiais pinigais – 3
- įmonių steigėjai – 2;
- įmonės, užsiimančios prekyba investiciniu auksu ir tauriųjų metalų supirkimu – 2;
- buhalterinės apskaitos įmonės – 1;
- Įmonės, prekiaujančios nekilnojamoju turtu – 1;
- elektroninių pinigų įstaigos – 1.

Pažeidimai nustatyti 13 įmonių, kurių atsakingiems asmenims surašyti ATP protokolai pagal ATPK 172 (14) str. Bendra paskirtų baudų suma – 69 250 Lt (20 056 Eur).

2014 m. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas suformavo galutinę praktiką dėl klausimų, susijusių su kliento tapatybės nustatymu, traktavimu. Be to, Teismas akcentavo vieną labai svarbų motyvą, kad noras gauti greitą pelną, kuriam kyla kliūčių dėl galiojančių teisės normų, jokiu būdu nepateisina sistemingai vykdomų galiojančių pinigų plovimo prevencijos teisės aktų pažeidimų.

Kauno miesto apygardos teismas 2014 m. sausio 9 d. nutartimi atmetė UAB „4finance“, plačiai žinomo prekės ženklo „Sms credit“ naudotojo, apeliacinį skundą dėl Kauno miesto apylinkės teismo 2013 m. lapkričio 15 dienos sprendimo už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo pažeidimus dėl netinkamo kliento tapatybės nustatymo UAB „4finance“ direktoriui skirti piniginių baudą.

Teismas nustatė, kad žemesnės instancijos teismas išsamiai ir visapusiškai ištyrė visas bylos aplinkybes, įvertino įrodymus ir priėmė pagrįstą ir teisingą sprendimą.

Šių dviejų teismų sprendimai netenkino UAB „4finance“, bendrovė kreipėsi į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, prašydama vėl atnaujinti bylos nagrinėjimą.

Procesas prasidėjo dėl to, kad 2013 m. atlikus patikrinimą UAB „4finance“, buvo nustatyta, kad klientų, su kuriais paskolos sutartys buvo sudarytos internetu, t. y. kai klientas fiziškai nedalyvauja nustatant jo tapatybę, bylose nėra klientų asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijų.

UAB „4finance“ nuomone, būsimam paskolos gavėjui pervedus 1 centą iš jo sąskaitos banke į įmonės sąskaitą, paskolos gavėjas yra visiškai identifikuojamas, t. y. nustatoma jo tapatybė, todėl klientų asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijų turėjimas nėra privalomas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išnagrinėjo visas aplinkybes ir 2014 m. spalio 14 d. priėmė sprendimą atmesti „Sms credit“ skundą kaip nepagrįstą. Teismas patvirtino Tarnybos argumentus, kad pagal dabartinį teisinį reglamentavimą informacijos apie klientą, gaunamos kartu su kliento 1 cento pavedimu iš asmens sąskaitos banke, neužtenka, kad būtų sudaryta visa kliento tapatybei nustatyti reikalaujamų duomenų apimtis. Pagal galiojančius teisės aktus, reikiamą kliento tapatybės duomenų apimtį garantuoja duomenys apie klientą, gauti iš asmens tapatybės dokumento arba notariškai patvirtintos jo kopijos, o finansų įstaiga visada privalo turėti tapatybei nustatyti pateikto kliento dokumento originalo kopiją, patvirtintą darbuotojo parašu ir antspaudu.

VEIKLA TARPTAUTINIŲ SANKCIJŲ ĮGYVENDINIMO SRITYJE

Tarptautinės sankcijos – tai nekarinio poveikio priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tarptautinę taiką ir saugumą bei pagarbą žmogaus teisėms. Tarptautinių sankcijų – teisėto tarptautinės politikos instrumento – galimybė įtvirtinta Jungtinių Tautų Chartijoje. Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos bei kitų tarptautinių organizacijų nustatytos sankcijos taikomos valstybėms, fiziniams ir juridiniams asmenims bei kitiems subjektams, kurie savo veiksmais, sprendimais ar vykdoma politika pažeidinėja žmogaus teises, prisideda prie etninių, teritorinių ir religinių konfliktų, remia terorizmą ar koku nors kitu būdu laužo svarbiausias tarptautinės bendruomenės pripažįstamas normas bei principus.

Sankcijų, dar vadinamų ribojančiomis priemonėmis, tikslas – pakeisti atitinkamos šalies (ar jos dalies) vyriausybės, subjektų ar asmenų vykdomą politiką ar sustabdyti konkrečius veiksmus. Tarptautinių sankcijų taikymas grindžiamas ne ekonominiais interesais, bet tarptautinės teisės, demokratijos bei pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principais. Sankcijos gali apimti visišką arba dalinį ekonominių santykių nutraukimą, ryšių priemonių ir diplomatinių santykių apribojimą bei kitokio pobūdžio priemones. Sankcijų taikymas privalo būti pagrįstas proporcingumo principu ir būti tiesiogiai nukreiptas į subjektus, atsakingus už vykdomą politiką, ar konkrečius veiksmus, į kuriuos atsakydama tarptautinė bendrija buvo priversta panaudoti sankcijų instrumentą.

Tarptautinės sankcijos – vienas iš instrumentų, kuriuo tarptautinė bendruomenė ar atskiros valstybės, siekdamos tarptautinio ir regioninio saugumo stiprinimo, įgyvendina strateginių prekių kontrolę ir vykdo kovą prieš tarptautinį terorizmą.

Finansinės sankcijos – subjektų, dėl kurių įgyvendinamos tarptautinės sankcijos, teisių valdyti pinigus, vertybinius popierius, daiktus, kitą turtą ir turtines teises, juos naudoti ir jais disponuoti apribojimai; mokėjimų apribojimai subjektams, dėl kurių įgyvendinamos tarptautinės sankcijos; kiti finansinės veiklos apribojimai.

Šių sankcijų įgyvendinimo viena iš priežiūros institucijų yra Tarnyba, kuri vykdo tris pagrindines funkcijas:

- 1) kontroliuoja, taip pat reguliariai tikrina ir renka duomenis apie finansinių sankcijų įgyvendinimą iš finansų įstaigų ir kitų subjektų;

2) gavusi Užsienio reikalų ministerijos sutikimą, įgyvendina išimtis dėl finansinių sankcijų taikymo (subjektai, dėl kurių yra įgyvendinamos tarptautinės sankcijos, arba Lietuvos Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, siekiantys pasinaudoti išimtimis, gali kreiptis į Tarnybą);

3) yra koordinuojanti institucija, suteikiant leidimą atlikti tarptautinius mokėjimo pavedimus su Irano fizinais ir juridiniais asmenimis.

NACIONALINIS RIZIKOS VERTINIMAS

2012 m. įsigaliojo nauji globalūs pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (toliau – PP\TF) prevencijos reikalavimai, kuriuos patvirtino pasaulinė PP/TF nusikaltimų užkardymo ir prevencijos standartų formuotoja pasaulyje – Finansinių veiksmų darbo grupė (toliau – FATF).

Vienas iš pagrindinių naujų FATF reikalavimų – valstybėje atlikti PP/TF rizikos vertinimą nacionaliniu mastu. Nuo nacionaliniu mastu nustatytos rizikos priklauso taikomų valstybėje kovos su PP/TF ir šių nusikaltimų prevencijos priemonių spektras, stiprumas ir apimtis tam tikriems verslo sektoriams, produktams bei klientų tipams ir kitiems segmentams.

Atliktas nacionalinis rizikos vertinimas identifikuoja grėsmes įvairiuose sektoriuose, nustato, kur PP/TF rizika yra didesnė – kokie finansų ir ne finansų sektorių produktai, klientai, kokios įmonės, geografiniai aspektai ir kiti elementai sudaro didelę ar mažą PP/TF riziką.

Dėl šio reikalavimo svarbos nacionalinio PP/TF rizikos vertinimo atlikimas yra įtrauktas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytos Komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti 2013 m. sausio 18 d. protokoliniu sprendimu Nr. 1 sudarytą planą dėl šešėlinės ekonomikos kontrolės. Šiame plane numatyta, kad FNTT yra atsakinga už šios priemonės įgyvendinimą.

Siekiant kokybiško nacionalinio rizikos vertinimo proceso, buvo nuspręsta pasitelkti profesionalaus privataus partnerio paslaugas. Tarnyba organizavo atvirą konkursą „Nacionalinio rizikos vertinimo atlikimo pirkimas“, kurį laimėjo UAB „DELOITTE LIETUVA“. Bendrovė nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. iki 2015 gegužės mėn. turi atlikti šiuos darbus:

- Šalies rizikos faktorių įvertinimas;
- Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikų matricos sukūrimas;

- Specializuotų klausimynų sukūrimas (skirtingiems respondentams: viešieji/ privatūs (finansiniai, profesionalai) ir tt.)
- Apklausos pagal klausimynus;
- Duomenų surinkimas ir apibendrinimas;
- Rizikų analizė;
- Ataskaitų parengimas;
- Rekomendacijos.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir efektyvą minėtos įmonės darbą, pasinaudojant turima patirtimi vykdant panašius projektus, buvo priimtas sprendimas sukurti įvairių institucijų ekspertų darbo grupę, kuri vykdys šio projekto įgyvendinimo priežiūrą bei vertinimą. Darbo grupę sudaro iš šių institucijų atstovai:

- Vyriausybės kanceliarijos
- Vidaus reikalų ministerijos
- Lietuvos banko
- Generalinės prokuratūros
- Policijos departamento
- Specialiųjų tyrimų tarnybos
- Valstybės saugumo departamento
- Muitinės departamento

2014 m. bendrovės ekspertai parengė klausimynus viešojo ir privataus sektorių dalyviams, buvo surinkta rizikos vertinimui reikalinga informacija, kurios pagrindus metu bus parengtas pirminis rizikų sąrašas, kuris toliau bus tobulinamas, priskiriant rizikoms jų lygius (žemas/aukštas ir tt.). 2015 m. numatoma nacionalinį rizikos vertinimą užbaigti.

MOKYMAI

Didelį dėmesį PPPV skiria finansų įstaigų ir kitų subjektų mokymams, susijusiems su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija.

2014 metais buvo vesta 12 specializuotų mokymų, kuriuose dalyvavo apie 250 darbuotojų iš įvairaus verslo sričių, kurioms keliama pinigų plovimo prevencijos reikalavimai.

PPPV pareigūnai taip pat skaitė paskaitas 20 aukšto rango valstybės pareigūnų Nacionalinio saugumo klausimais, taip pat 70 teisėsaugos pareigūnų neteisėto praturtėjimo ir pinigų plovimo tyrimo aktualiais klausimais.

INVESTICINIS PROJEKTAS

2014 metais buvo toliau įgyvendinamas projektas „Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos veiklos valdymo tobulinimas“ (toliau – projektas). Tęsiamo projekto tikslas – tobulinti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos dokumentų ir informacijos valdymą, siekiant efektyvesnio vidaus administravimo ir veiklos valdymo, uždavinys – modernizuoti (automatizuoti) dokumentų (pranešimų) priėmimo, apdorojimo ir perdavimo procesus. Projektas tiesiogiai atitinka Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ tikslą – stiprinti administracinius gebėjimus ir didinti viešojo administravimo efektyvumą, ir šio prioriteto 2 uždavinį – gerinti veiklos valdymą, geriau įgyvendinti Europos Sąjungos politiką, tobulinti viešojo administravimo struktūrą.

Įgyvendinus projektą bus sukurta rizikos valdymo ir nustatymo sistema, padėsianti efektyviau nustatyti neteisėtas grynųjų pinigų operacijas. Siekiant užtikrinti efektyvesnę pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimą bei operatyvesnę keitimąsi informacija su valstybės institucijomis, projekto įgyvendinimo metu numatoma modernizuoti (automatizuoti) duomenų (pranešimų), gaunamų įgyvendinant Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nuostatas, priėmimo, apdorojimo ir perdavimo kitoms valstybės institucijoms procesus.